

## تحلیل الگو حکمرانی خوب شهری و نقش آن در توسعه پایدار شهری

### نمونه موردی شهرستان اسدآباد

سیاوش مرادی<sup>۱</sup>، مکرم مریم پورآغاسی<sup>۲</sup>، جواد عابد<sup>۳</sup>

<sup>۱</sup> مدرس دانشگاه سید جمال اسدآباد

<sup>۲</sup> دانشجو دکتری برنامه ریزی شهری دانشگاه تهران مرکز

<sup>۳</sup> دانشجو دکتری برنامه ریزی شهری دانشگاه اسلامی تهران مرکز

نویسنده مسئول:

سیاوش مرادی

### چکیده

بنا به برآمدهای بین المللی ازویل قرن جدید نیمی از جمعیت جهان در شهرهای زندگی میکنند، این توسعه و رشد شتابان شهر نشینی دولت را برای اداره شهرها با چالش تازه‌ای رو به رو کرده به طوری مدیریت کارآمد از مهمترین مسائل کشورهای جهان است. یکی از بهترین و موفق آمیزترین الگو در زمینه مدیریت شهری، الگو حکمرانی خوب شهری است که در واقع یک سیستم مدیریتی به شکل مشارکتی می‌باشد که سه نهاد جامعه مدنی، بخش خصوصی و دولت در تمام تصمیم‌گیری مشارکت دارند. می‌توان حکمرانی شهری را در مسیر یک توسعه قانون مند و پایدار مورد توجه قرار داد، این مورد بیشتر از این جهت اهمیت دارد که نحوه مدیریت بر جریان مطلوب زندگی نقش دارد. الگو حکمرانی خوب در زمان حاضر جامعه بین الملل و محافل کارشناسی تنها خروج از بن بست فقر و توسعه نیافتگی تلقی می‌شود. این پژوهش مفهوم حکمرانی خوب شهری، در ارتباط با توسعه پایدار شهری در شهر اسدآباد با استفاده از تکنیک SWOT مورد بررسی قرار می‌دهد. روش تحقیق توصیفی- تحلیلی و جمع آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و میدانی انجام شده است. با تجزیه و تحلیل تکنیک SWOT نتایج حاکی از آن می‌باشد که موقعیت حکمرانی شهر اسدآباد در وضعیت بدی قرار دارد، همچنین شهر اسدآباد از نظر عوامل درونی (قوت و ضعف)، با ضعف روبه رو است و در مقابل عوامل خارجی (فرصت و تهدید)، واکنش مناسب نشان نداده است. در پایان راهکارهایی مناسب برای بروز رفت از مشکلات موجود در راستای حکمرانی خوب ارائه شده است.

کلمات کلیدی: توسعه پایدار، حکمرانی خوب شهری، اسدآباد

## مقدمه و طرح مساله

مدیریت شهری، مفهومی ساده و در عین حال دشوار فهم است، علت این تنافض در کاربردهای عملی و برداشت‌های نظری آن نهفته است. به لحاظ عملی، اگرچه اصول و روش‌های اداره شهر در جوامع مختلف و در دوره‌های گوناگون متفاوت بوده است اما در هر حال شهرها همواره به نوعی اداره شده‌اند. دشوار فهمی و پیچیدگی مفهوم مدیریت شهری به برداشت‌های نظر گوناگون و تفسیرهای مختلف از آن بازمی‌گردد. گاهی مدیریت شهری در چهار چوب نظام سیاسی و در قالب نظام سازمانی رسمی اداره خلاصه شده است. گاهی مدیریت سازمانهای خصوصی در قلمرو عمومی تعریف شده است. گاهی مدیریت شهری نیز در قالب برنامه سازمان بین المللی و به عنوان روش خاص برای حل معضلات روبه افزایش شهرهای کشورهای در حال توسعه تعریف شده است. تنوع تعاریف مدیریت شهری رابه مفهوم پیجیده و به تعبیر برخی محققان، گریزان از تعریف تبدیل تبدیل کرده است. با همه اینها تردیدی نیست که گسترش شهر نشینی و افزایش شهرها به تبع آنها گسترش مسائل و معضلات شهری، مدیریت شهری رابه یکی از مفاهیم کانونی مطالعات شهری تبدیل کرده است. امروزه پدیده‌هایی همچون فقر و بی‌خانمانی شهری، جرایم خیابانی، اسکان غیررسمی، آلودگی محیط زیست، گسترش بخش غیر رسمی، محرومیت از خدمات وزیر ساختها، بخش از معضلات شهری را تشکیل می‌دهند از این رو مدیریت شهری فقط در چهار چوب محدود ارائه خدمات شهری خلاصه نمی‌شود. نیازمند رویکرد جدید در مدیریت شهری "حکمرانی خوب شهری" که افق و ماموریت‌های بسیار گستردۀ ای را در بر می‌گیرد. شهر به عنوان یک منبع توسعه مطرح است و جایگاه حکمرانی در روند توسعه شهر بهبود سکونت گاهی شهری نقش بسیار مهم و تعین کننده دارد (فیروز بخت ۱۳۹۱: ۹۲). بررسی تجارب و نظریات موجود در عرصه محلی حاکی از آن است، که حفظ تعادل بین نیازهای اجتماعی، اقتصادی، محیطی نسل حاضر و آینده، تغییرپارادیمی را در اداره امور ایجاد کرده است. این تغییرپارادیم به ورود مفاهیمی مانند مشارکت شهروندی، جامعه مدنی، شفافیت پاسخ‌گویی، عدالت و برابری در کنار کارایی اثر بخشی مدیریت محلی انجامیده است و حکمرانی محلی بودن حکمرانی است، میزان مشارکت موثر شهروندان و بازیگران و روستایی معرفی می‌کند (رضوانی، ۱۴۰۰: ۱۸۰). آنچه تعیین کننده محلی بودن حکمرانی است، میزان مشارکت موثر شهروندان و بازیگران محلی در تعیین آرمان‌ها و خواسته‌های محلی و تلاش برای تحقق اهداف و خواسته‌های جامعه محلی است. مهم ترین دغدغه‌ای که موجبات تعمق و توجه جدی صاحب نظران و برنامه‌ریزان شهری را به سوی مفهوم توسعه پایدار شهری محور های چون پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی، و فرهنگی و پایداری زیست محیطی نقش راهبردی دارند در این میان پرداختن به به مقوله مدیریت شهری مهم می‌باشد و از آنجایی بین مدیریت شهری و توسعه پایدار شهری، رابطه تنگاتنگ وجود دارد و ابطاله متقابل بین این دو می‌باشد (راهنمایی، ۱۳۸۵، ۱۷۸). جمعیت امروز که در مناصق شهری زندگی می‌کنند، انسان بیشتر است روند شهرنشینی غیر قابل بازگشت است. مدیریت شهری در آینده به طور اعم و در قرن بیست یکم بطور اخص مواجه با چالش خواهد بود. امروزه دنیا در پذیرفته شده است که توسعه پایدار شهرها در صورتی تحقق می‌یابد اهداف مردم سalarی، برابری در خدمات رسانی و حفظ محیط زیست با شغل گیری مدیریت واحد شهری و با رعایت اصول روز شهرسازی، حمل نقل شهری و تقسیم عادلانه منابع و درآمدهای شهری دنبال شود. با توجه به اینکه شهرها به عنوان نیرو محرك رشد اقتصادی و نیرو کانون کاروفعالیت و موقعيت‌های اجتماعی، کشورهای جهان محسوب می‌شوند، در وضعیت موجود مدیریت شهری بایست دارای مولفه‌های چون شفافیت، پاسخ‌گویی، مشارکت طلبی، قانون مداری، اجتماع گرایی باشد. از سوی دیگر با مطرح شدن رویکرد حکمرانی شهری خوب در مدیریت شهری طی دهه‌های اخیر، اثر گذاری همه ارکان تاثیر گذاری شهری بر مدیریت شهر، با تمام سازو کارهای که به سوی تعالی شهر و شهر وندان حرکت کنند به طور جدی مورد تایید قرار گرفته است. محوریت این رویکرد در مدیریت شهری بر مبنای توسعه ای مردم سalar و برابر خواهانه، برای تاثیر گذاری تمام نیروهای ذینفع و ذی نفوذ در امور شهرها و همچنین پاسخ‌گویی به تمامی نیازهای این گروه‌هاست. با توجه به مشکلات مدیریتی در شهر اسدآباد به عنوان یک شهر ترانزیتی با قابلیت اقتصادی، حل مشکلات آن نیازمند وجود یک ساختار مدیریتی قوی منسجم، و با همکاری و هماهنگی سایر تمامی ذنفعان است. مساله مورد توجه این است حکمرانی خوب شهری در شهر اسدآباد با چه نقاط فرucht، ضعف، تهدید و قوت روبه رو است.

## مفاهیم نظری: تعاریف و مفاهیم

### حکمرانی

اگرچه مفهوم حکمرانی شهری از اواخر دهه ۱۹۸۰ واژ آفریقا آغاز گردید، اما برایان مک لالین اولین نظریه پردازی است که در سال ۱۹۷۳ به این دو مفهوم پرداخته است. از نظر او حکومت مجموعه‌ای از نهادهای رسمی و حقوقی با قدرت قانونی است. اما حکمرانی نوعی فرایند است. این فرایند متناسب نظم به هم پیوسته ای است که هم حکومت هم اجتماع رادر می‌گیرد. مفهوم حکمرانی شهری اخیراً در مضماین مختلفی استفاده می‌گردد. شاید مهمترین مضمون استفاده شده در زمینه رویکرد سیاسی به بعد مدیریت شهری است. از منظر تعديل ساختاری، مفهوم حکمرانی شهری نیاز به توجه به ظرفیت‌های شهری، سازمان‌های محلی و سایر موسسات دولتی دارد. در حکمرانی دولت یکی از کنشگران است و سایر عوامل دخیل در حکمرانی، بسته به مورب‌بخت متنوع می‌باشد (تفاوی، و تاجدار ۱۳۸۸: ۴۵). حکمرانی شهری طبق تعریف مراکز اسکان بشر سازمان ملل (هایات)، عبارت است مجموع روش‌های برنامه‌ریزی و مدیریت امور عمومی شهر، از جانب افراد، نهادهای عمومی و نهادهای خصوصی. فرایند مستمری است که از طریق آن، منافع متضاد یا متعارض باهم همراه شده و یک کنش همکاری روی آورده می‌شود. بنابراین، حکمرانی شهری نهادهای رسمی و همچنین اقدامات غیر رسمی و سرمایه اجتماعی شهر وندان را دربرمی‌گرد (مدیریت شهری جلد اول ۱۳۹۲، ۱۱۷).

تعریف حکمرانی از سوی بانک جهانی (۱۹۹۵)، چنین آمده است حکمرانی مجموعه‌ای از روش‌های فردی نهادی، عمومی و خصوصی است که امور مشترک مردم را اداره می‌کنند. حکمرانی پیوسته است که از طریق آن منافع متضاد یا متنوع را همساز نموده و اقدام همکاری جویانه اتخاذ می‌گرد.

هنگامی واژه حکمرانی بکار می‌بریم باید به دو نکته توجه داشته باشیم: نخست اینکه حکمرانی حکومت نیست. حکمرانی به عنوان یک مفهوم مشخص می‌باشد که قدرت در داخل و خارج از قدر رسمی نهادها حکومت وجود دارد.

حکمرانی مفهوم گسترده تراز مفهوم حکومت دارد. حکومت با دولت مترادف نیست در واقع نهادهای رسمی قدرت و نهادهای جامعه مدنی را در بر می‌گیرد. با توجه به مبانی فوق از حاصل جمع تعارف گوناگون حکمرانی می‌توان تعریف زیراز حکمرانی شهری ارائه داد: حکمرانی، به زبان ساده علم تصمیم‌گیری است. این مفهوم، مجموعه‌ای پیچیده از ارزش‌ها، هنجارها، فرایندها و نهادها را در بر می‌گیرد که از طریق آنها مدیریت توسعه جامعه، به طور رسمی و غیر رسمی صورت می‌گیرد و تعارض‌ها رفع می‌شود. حکمرانی هم دولت و هم جامعه مدنی (یعنی بازیگران اجتماعی و اقتصادی، نهادی مبتنی بر اجتماع و گروه‌ای سازمان نیافرته، رسانه همگانی و نظایر آن)، رادر سطوح محلی، ملی و منطقه‌ای شامل می‌شود.

### حکمرانی و حکومت

در طی دهه ۱۹۹۰، حکمرانی به یکی از واژه‌های محوری، علوم اجتماعی، به ویژه در حوزه نظریه سیاسی، علوم سیاسی، و جغرافیا انسانی تبدیل شده است. تعریف سنتی این اصطلاح عمل یا فرایند حکومت کردن. در این تعریف حکمرانی و حکومت مترادف است (جانستون ۱۹۹۰). حکومت به معانی فرماندهی، راهنمایی، هدایت کردن، کنترل کردن، تنظیم کردن، نفوذ کردن و تعیین کردن آمده است. بنابراین حکومت ساختار رسمی و جایگاه تصمیم‌گیری اقتدار است که در برگیرنده شاخص‌های اجراس و قانون گذاری کشور و نیز کسانی آن را کنترل می‌کنند. در مقابل حکمرانی کشش شیوه یا سیستم اداره است که در آن مزهای بین سازمانها و بخش عمومی و خصوصی در هم می‌روند. جوهره حکمرانی وجود رابط مقابله و درون حکومت و نیروهای غیر حکومتی است. حکمرانی تلویحاً به معنی اقدام مشترک و بنابرین وجود اهداف مشترک، چهار رچوب‌های

ارزشی و قواعد مشترک، تعامل بیوسته و خواست برای دستیابی به منفعت جمعی است که از طریق انجام اقدامات انفرادی قابل حصول نیست. حکمرانی به روابط بین دولت و جامعه مدنی، حاکمان و حکومت شوندگان، و حکومت مربوط است.

حکمرانی	حکومت	عوامل مقایسه
تعداد بسیار زیاد مشارکت کنندگان بازیگران بخش خصوصی و عمومی	تعداد بسیار محدود مشارکت کنندگان عوامل اجرای اساساً دولتی	بازیگران
انجام مشاوره همکاری تا حد امکان در صورت بندی و اجرای سیاست ها گستردگی کم موضوعات سیاسی	مشاوره ای صورت نمی گیرد هیچ همکاری در صورت بندی سیاست ها و اجرای آن صورت نمی گیرد. گستردگی زیاد موضوعات سیاسی	کارکردها (وظایف)
مرزهای بسیار باز عضویت دو طبقه (رادی) فراوانی و مدت زمان بسیار اندک تعامل	مرزهای بسته عضویت غیر ارادی فراوانی و مدت زمان اندک تعامل	ساختمان
مشاوره افقی / تحرک درونی توافق بر سر هنجرهای تکنو کراتیک / روابط تعاونی برخورد بسیار غیر رسمی باز بودن (شفافیت).	اقتدار سلسه موابی، رهبری متصل از بالا تعامل خصم‌مانه / روابط متضاد برخورد غیر رسمی پنهان کاری	قراردادهای تعامل
آزادی عمل اندک دولت از جامعه (خودسازی) تسلط پراکنده دولت گروه هایی ذی نفع جامعه هیچ نفوذی در دولت ندارند. هیچ تعادلی یا همزیستی بین بازیگران وجود دارد	آزادی عمل بالای دوست از جامعه (هدایت شده) / تسلط دولت	توزیع قدرت

. جدول شماره ۲- مقایسه ویژگی اصلی حکومت و حکمرانی.

### تفاوت حکومت شهری و حکمرانی شهری

حکومت و حکمرانی دو الگو متفاوت در شیوه اداره شهرها هستند تفاوت این دوایده در میزان، قدر نفوذ و صلاحیت سه عنصر دولت، بخش خصوصی و مردمی در جامعه شهری است ماهیت حکمرانی در ارتباط متقابل و کنش و واکنش میان و درون نیروهای حکومتی و غیر حکومتی است. حکمرانی در لغت به معنای اداره و تنظیم امور و رابطه میان شهروندان و حکومت کنندگان اطلاق می شود. در واقع این اصلاح رابطه را توصیف می کند و نه دستگاه را برخلاف حکومت ایده حکمرانی بخش عمومی، خصوصی و داوطلبانه را در بر می گیرد (گروه نوبندها، مدیریت شهری، جلد اول: مبانی حوزه ها، ۱۱۶).

### حکمرانی خوب شهری

براساس تعریف برنامه عمران سازمان ملل، حکمرانی خوب عبارت است از: مدیریت عمومی براساس حاکمیت قانون، دستگاه قضایی کارآمد و عادلانه و مشارکت گسترده مردم در فرایند حکومت داری. پس از آن مفهوم جدید حکمرانی خوب در سیمنارها و همایش های متعددی مورد بررسی قرار گرفت و از سال ۲۰۰۰ بانک جهانی در مورد فعالیتها و همکاری های این بانک با کشورهایی مختلف با عنوان اصلاح نهاد های عمومی و تقویت حکمرانی منتشر کرده است (ترابی، ۱۳۸۳)، حکمرانی خوب شهری یعنی اثر گذاری شهری، مدیریت شهر با تمام سازو کارهای که تعالی شهرو شهروندان حرکت کنند، نه اینکه عرصه عمومی و خصوصی کنار گذاشته شوند فقط عرضه دولتی اختیار دارآن دو باشد حکمرانی

خوب مستلزم آن است که خود با عاجل ترین و ثمر بخش ترین وظایف محدود کند. یعنی همکاری نزدیک با جامعه مدنی در تمام اشکال آن با گروه ملی، سازمان‌های غیر دولتی و فعالیت‌های موسوم به خودیاری و نیز با افرادی که خواهان بهبود تامین کالا جمعی هستند یا می‌خواهند شبکه میان افرادی که نیاز به کمک دارند و کسانی مایل به یاری هستند ایجاد کند.

مرکزاسکان بشر سازمان ملل، شاخص‌های شهری رادر ۲۴ شهر مورد سنجش قرار داده و ۲۶ شاخص رادرپنج دسته (مشارکت، تساوی، اثربخشی، پاسخ‌گویی و امنیت معرفی کرده که عبارتند از:

امنیت	پاسخ‌گویی	مشارکت	تساوی	اپربخشی
سیلیست گذاری پیشگیری از جرائم	انتشار حسابه، بودجه، قرارداد ها و مناقصها	انتخاب شورا	منشور شهر وندی	منابع عمده درآمدی
خدمات پلیسی به ازای هر ۱۰۰۰۰۰ نفر	حمایت از سطح بالاتر دولت	انتخاب شهردار	درصد تعداد زنان در شورای شهر	پیش‌بینی جاذبه بودجه محلی
رسیدگی به اختلاف	کدهای اجرا برای کارمندان رسمی	شرکت رای دهنده‌گان	سیاست‌های فقیر گرایی قیمت گذاری آب	سنجه‌های منتشر شده ارائه عملکرد
اعتراض در مقابل سیلیست‌های مربوط به زنان	تسهیلات برای شکایت‌های شهروندان	مجتمع عمومی	مشوق‌های مشاغل غیر رسمی	بررسی‌های رضایت مصرف کنندگان
سیاست گذاری درباره ایدز	کمیسیون ضد فساد	انجمان‌های مدنی به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر		بیانیه چشم انداز
	اعلام درآمد و دارایی			
	حسابرسی مستقل			

جدول شماره ۱- شاخص‌های حکمرانی شهری خوب براساس معیارهای سازمان ملل (۲۰۰۵)

#### اهداف حکمرانی شهری

اهداف کلان حکمرانی شهری به شرح زیر عبارتند از:

۱- بازساخت جامعه مدنی برای تقویت و اعتلالی بیشتر سازمانها، نهادها و جوامع محلی.

۲- کاهش فقر و جدایی گرینی‌های اجتماعی، قومی و فرهنگی در شهرها.

۳- افزایش مشارکت و مداخله افراد و صاحبان منافع در فرایندهای سیاسی درون شهرها.

حکمرانی شهری به طور خاص تر نیز اهداف عملیاتی زیر را دنبال می‌کند:

الف. کاهش فساد

ب. بهبود کیفیت معاش و افزایش امکان زندگی برای همه شهروندان

ج. حفظ دموکراسی

ح. اعتلای امنیت، برابری و پایداری.

در چهار چوب اهداف، حکمرانی خوب شهری در پی آن است تا نقش دولت رادر حد همانگ کننده و پاسدار قوانین محدود کندازد خالص مستقیم وی در تصمیم گیری ها، اداره اجرایی امور مربوط به زندگی روزمره مردم بکاهد.

### توسعه پایدار شهری

مک لارن معتقد است اصطلاح توسعه شهری پایدار به معنای فرآیندی است که طی پایداری حاصل می شود (ولر، ۳۲۷، ۱۳۸۴)، و پیتر هال درخصوص معنا و مفهوم توسعه پایدار شهری می نویسد: شکلی از توسعه امروزی که توان توسعه مداوم شهرها و جوامع شهرهای نسل آینده را تضمین کند اساساً بحث شهر پایدار برای توافق عمومی است که شهری امروز می شناسیم و در آن زندگی می کنیم، تنش های زیست محیطی ناپایدار ایجاد می کند، از نظر اجتماعی دارای طبقات است و از نظر عملکردی مطلوب نیست و اداره‌ی آن گران تمام می شود. شهر پایدار شهری است که در آن بهبود در عدالت اجتماعی، تنوع و امکان زندگی با کیفیت مطلوب تحقق یابد.

پایداری و شهر پایدار یک جانشین موجه و معقول برای شهرسازی مخرب قرن بیستم است. در یک شهر پایدار که در آن حمل نقل سالم و فاقد آلاینده و به ویژه پیاده روی و دوچرخه سواری غالب است، شکل شهر پایدار بایدآن گونه باشد که این فعالیت‌ها را تسهیل نماید. برای این منظور باید شکل کالبدی جدیدی به وجود آورد که حاوی مشخصات زیر باشد:

الگو فشرده‌ی توسعه، تراکم نسبتاً بالا، شبکه حمل نقل پایدار با و بستگی کمتر به اتومبیل و دسترسی بیشتر به وسایل حمل نقل عمومی وجود امکانات پیاده روی و دوچرخه سواری، تاکید بیشتر بر استفاده از اراضی درون شهری، استفاده جدید از بنای‌های قدیمی، احیای اراضی تخریب شده، حفاظت از اراضی حساس از نظر بوم شناسی و دروی از مناطق خطر سوانح طبیعی آنها را تهدید می کند (حریونی، ۱۳۸۰: ۱۵۰).

الگو شهر پایدار می تواند در شکل‌های مختلف و بی شماری بسته به تاریخ منطقه، فرهنگ، پایه اقتصادی، اقلیم و محیط و سیاست‌ها نمود پیدا کند. اصولاً پایداری بایدروی اهداف انسانی به عنوان هسته‌ای اصلی هر راهکار توسعه پایدار شهری تاکید نماید. به واسطه این فشارهایی در موضوع کارایی یک شهر، متوجه کیفیت سکونتگاه‌های انسانی آن است (قرخلو و دیگران: ۳۰، ۱۳۸۵).

### توسعه پایدار چیست

به دلیل اینکه هر سازمان یا نهاد بر حسب نیاز یک بخشی از توسعه پایدار مورد استفاده قرار می دهد هنوز تعریف جامعی از توسعه پایدار ارائه نشده ولی اینجا چند تعریف ارائه می دهی:

- ۱- یک نوعی از توسعه است که نیاز امروزیان بدون کاهش توانایی آیندگان در تامین نیازهای ایشان در نظر می گیرد.
- ۲- توسعه ای است که افزایش کیفیت زندگی کلیه افراد را در تمام دوره‌ها در نظر گرفته باشد.
- ۳- توسعه پایدار نوعی که در آن توسعه و کیفیت محیط زندگی با یک دیگر همراه اند.

## مفهوم پیشینه توسعه پایدار شهری

دومفهوم پایداری شهری،توسعه پایدار شهری غالبا به دلیل نزدیکی معنی،بجای یک دیگر به کار می روند.برای تمایز این دو توجه داشته باشیم که کلمه توسعه درواقع نشانگر فرایندی است که در طی پایداری می توانداتفاق بیفت.اما این پایداری،مجموعه ای از وضعیت هاست که در طول زمان دوام آورد(۱۸۵،۱۹۶۶)،با رشد سریع جمعیت جهان و تمرکز آن در شهرها،مفهوم توسعه پایدار شهری به عنوان مولفه اساسی تاثیر گذار برچشم انداز بلند مدت جوامع انسانی مطرح گردید.

## نظریه توسعه پایداری شهری

نظریه توسعه پایداری شهری،حاصل بحث طرفداران محیط زیست درباره مسائل زیست محیطی به خصوص محیط زیست شهری است که به دنبال نظریه(توسعه پایدار)،برای حمایت از منابع محیطی ارائه می شود.توسعه پایدار شهری نیازمند شناسایی محدودیت های محیطی برای فعالیت های انسانی در ارتباط با شهرها و تطبیق روش های طراحی در این محدودیت هاست.مکل لارن معتقد است اصطلاح توسعه شهری به معنای فرآیندی است که طی آن پایداری حاصل می شود،شهر پایدار را می توان شهری دانست که در آن تنوع برقرار است و تفکیک وجودی کالبدی و جود نداشته باشدوتمام طبقه -های اجتماعی امکان بهره گیری از خدمات و تسهیلات رفاهی را داشته باشد.شهر پایدار در روند توسعه شهری بایستی ملاحظاتی را در ساختار شهری برای گسترش رضایت اجتماعی و افزایش رفاه شهری فراهم کند که بی شک تحقق رفاه عمومی بپسند سطح توسعه انسانی پایدار را به همراه خواهد داشت(یمانیان،محمدی نژاد،۱۴۸۷،۱۱۴).الگو توسعه شهری پایدار در اغلب نقاط جهان بخصوص در کشورهای در حال توسعه از نظر اجتماعی روند مطلوبی ندارند.شهرها و سکونتگاه های موجود به هیچ وجه مطابق با معیارها و ضوابط موردنظر نیستند.مراکز شهری اغلب فرسوده و خالی از فعالیت شده اند.حومه شهری فاقد روحیه شهری و به شدت متکی به اتومبیل اند.الگو کاربری زمین بر مبنای تفکیک وجودا سازی قشرهای مختلف بر حسب درآمد و شغل استوار است و این خود ریشه در توزیع نامتعادل وغیر منصفانه امکانات و موفقیت ها دارد(بحربنی ۱۴۷۸،۲۹۲).

## معیارهای پایداری شهری

۱. کاهش اتلاف وقت واستفاده موثر از زمان.

۲-ایجادیک سیستم ارگانیکی برای تبدیل ضایعات به کود.

۳.ایجاد ذخایری ارقام اصلی غذایی از منابع محلی.

۴.حفظ انرژی و کاری بی موثر آن .

۵. ساخت ساختمان های مقاوم و بادوام.

۶.ایجاد یک سیستم حمل نقل مناسب.

## شاخص پایداری شهرها

زمانی که سیستم شهری جهان با اختلال رویرو شود،این نا پایداری به کلیه سطوح محلی، ملی و بین المللی سرایت خواهد کرد.پیچیدگی سیستم های بشری که دامنه آن از خانواده تاکل جامعه جهانی است، تعیین معیارهای برای سنجش پایداری رامشکل می سازد(قرخلو،حسینی ۱۳۸۵:۶۴؛۱۴۶)،برخی از شاخص های پایداری شهرها،شامل موارد زیر است:

جمعیت، موقعیت اقتصادی، تغییر اقلیم، کیفیت هوای طبیعی، جامعه باز، برنامه ریزی یک پارچه واحد، توانایی پتانسیل نوآوری وابداع، پتانسیل وظرفیت مربوط به زیر ساخت منطقه‌ای، سرمایه اجتماعی، آموزش، امنیت.

### بنیان‌های و مولفه‌های توسعه پایدار شهری

۱. شهر سالم ۲. شهر سبز ۳. شهر اکولوژیک

عناصر راهبردی توسعه پایدار شهری

#### ۱. حفظ منابع غیر قابل تجدید

- قراردادن سیاست‌های بهره برداری زمین که تراکم زمین را افزایش می‌دهد.

- سیاست بهره برداری زمین و تهییه برنامه‌های جامع حمل نقل عمومی، برای کاهش استفاده از اتومبیل شخصی

- تنظیم حجم ترافیک اتومبیل و به حداقل رساندن سوخت‌هایی فسیلی

- حفظ زمین‌های مرغوب کشاورزی و مناطق ساحلی

- تعیین با ایجاد مناطق حفاظت شده حیات وحش

#### ۲. جانشینی سازی منابع

منابع تجدید بایست جایگزین منابع غیر قابل تجدید شود که برخی ساخته و تغییر یافته خودانسان است. مناسب ترین روش جایگزین سوخت‌های فسیلی با دیگر منابع، مانند انرژی باد و روزگار و بیوگاز و همچنین جایگزینی محصولات ساختمانی از منابع قابل تجدید طبیعی و مواد مصنوعی صنعتی به جای منابع غیر قابل تجدید می‌باشد.

#### ۳. تجدید منابع

تجدد منابع واحیاء مجدد مناطق ساحلی، زمین‌های باتلاقی، زمین‌های شوره زار و کویری بالاتجاه عملیات آبخیزداری و احیاء مراتع و جنگلها و مرتع داری، احیای حیات وحش وغیره از مواردی است که در مناطق شهری و نواحی آن مفید فایده خواهد بود. همین طور در برنامه ریزی شهری احداث پارک‌ها (بوستانها) علاوه بر اوقات فراغت ساکنان شهری در تهویه هوای شهر موثر خواهد بود. به طوری که ۱۱۰ اصله در خت ریز حدود چهارتادی کربن را در طول یک سال می‌تواند جذب نماید. جنگل کاری پیرامون شهرها، علاوه بر تصفیه هوای آلوده شهر، از فرسایش خاک و رشد بی‌رویه و بدونه برنامه شهر جلو گیری می‌کند.

#### ۴. کنترل وطرز عمل دفع مواد زائد

۵. بازیافت مواد زائد و برنامه استفاده از مواد قابل بازیافت

۶. توزیع منابع، شامل امکانات و خدمات و تسهیلات

## اهداف حکمرانی شهری

اهداف کلان حکمرانی شهری را به شرح زیر مطرح می‌گردد:

الف- بازساخت جامعه مدنی برای تقویت واعتلای بیشتر سازمانها، نهادها و جوامع محلی.

ب) کاهش فقر و جدایی گزینی‌های اجتماعی، قومی و فرهنگی در شهرها

ج) افزایش مشارکت و مداخله افراد و صاحبان منافع در فرایند سیاسی درون شهرها

جداسازی از اهداف آورده شده در بالا می‌توان به طور ویژه و خاص هدف‌های چندی را نیز در راستای خواسته آمال نهایی حکمرانی شهری مطرح کرد که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. کاهش فساد

۲. بهبود معاش و افزایش امکان زندگی برای همه شهروندان

۳. حفظ و تقویت دموکراسی به عنوان اعمال نظر حداکثر درامور شهری

۴. ایجاد فرصت و امکان برای مردم به منظور نشان دادن خواسته‌ها و آمشان در زندگی

۵. اعتلای امنیت، برابری و پایدار

## مولفه‌های حکمرانی خوب شهری

اتحادیه اروپا در یک گزارش دقیق و جامع (کتاب سفید) تعهد محکمی برای اصلاح پروسه‌های حکمرانی اروپا به منظور نمایش حکمرانی اروپا نشان می‌دهد: در این گزارش، نوسازی حکمرانی اروپایی به عنوان پیش شرطی برای به هم پیوستن اروپا در طی یک پروسه تمرکز‌زدایی، کشمکش برخورد جهانی سازی و تجدید پیمان دو موکراسی به واسطه گسترش پیجیدگی در تصمیم‌سازی دیده می‌شود کتاب سفید پنج اصل را مشخص می‌کند که حکمرانی خوب را تعیین می‌کند: ۱. گشادگی و بی برگی؛ ۲. مشارکت؛ ۳. باسخ گویی؛ ۴. کارایی و همبستگی که باید برای تمام سطوح حکومت از محلی تا جهانی تهیه شود.

از طرفی ابعاد کلیدی برای حکمرانی توسط بانک جهانی این گونه معرفی شده اند:

۱. مدیریت بخش عمومی

۲. پاسخگویی

۳. چهارچوب قانونی برای توسعه

در واقع بهترین و جامع ترین سند در این زمینه، در مطالعات و بررسی‌های سازمان ملل به چشم می‌خورد، زیرا مفهوم حکمرانی شهری در سال‌های اخیر در کانون توجه این سازمان قرار گرفته است. به طور مشخص، سازمان ملل در دومین کنفرانس مربوط به سکونتگاهی انسانی (هابیتات ۲) در سال ۱۹۹۶ در استانبول، در دستور کار هایبیتات برای نکته تاکید کرده است که درجهت استقرار حکمرانی شهری در شهرها

بردارد.این سازمان شعار خود را فعالیت‌های جهانی برای حکمرانی شهری خوب قرار داده است.با توجه به مشکلات مدیریتی در شهر اسدآباد به عنوان یک شهر ترانزیتی و با قابلیت‌های اقتصادی فراوان حل مشکلات آن نیازمند وجود یک ساختار مدیریتی قوی و منسجم، و با همکاری وهماهنگی سایرتمامی ذنفعان است. مساله مورد توجه این است که فرایند برنامه ریزی تا اجرا در سه سطح دولتی، خصوصی، و مردمی چه جایگاهی دارد و اینکه حکمرانی خوب شهری در شهر اسدآباد با چه نقاط ضعف، فرصت، تهدید و قوت رو به رو است.

### بعاد حکمرانی خوب شهری

از نظر بولینکر(۱۹۹۱) سه بعد برای حکمرانی قابل تصور است فنی، سیاسی و نهادی. بولینک(۱۹۹۷) بعد فرهنگی را نیز به این ابعاد اضافه می‌کند (جستارهای شهرسازی: ۱۳۸۶، ۷۳).

۱. بعد فنی: در این بعد فرایندی‌النجام خدمت شهری از نگاه مدیریتی به طور سنتی و با وجود فنی مورد توجه قرار گرفته است. این بعد از نظر بولینک به حدیت‌های تحمیل شده طبیعی، سطوح آموزش، مهارت، مهارت‌های نیروانسانی و ظرفیت صنعتی هر شهر معین اشاره دارد. اصلی‌ترین ویژگی بعد فنی، رشد اقتصادی حاصل از عملکرد حکمرانان است.

۲. بعد سیاسی: بعد سیاسی با بعد فنی پیوند نزدیکی دارد، سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی یک اجتماع معین نمی‌تواند بدون درک فرایندهای تصمیم‌گیری در آن ملاحظه نمود. از نظر پاتزو تامس(۱۹۹۲)، این فراین همان روابط قدرت در درون و میان کنشگران نهاد‌های سیاسی است. با این جهانی بین بعد سیاسی و فنی تمایز قائل است، این رویکرد با انگاره توسعه اقتصادی محض (بعد فنی) مخالف است و در مقابل برمشارکت شهروندان تاکید دارد.

۳. بعد نهادی: بعد نهادی حکمرانی حاکی از شکست سازوکارهایی موجود برای ارائه خدمات یکسان به هم گروه‌های اجتماعی است. نهاد‌های مستقر در بخش خصوصی و عمومی به تدریج تغییر می‌کنند اما همچنان از طریق فشار، سلسله مراتب تخریب، انحطاط و فساد، سعی در حفظ و نگهداری وضع موجود دارند بسیاری از تحقیقات براصلاح نهادهای تاکید دارد تا برای جاد آنها. از اصلاحات نهادی، مدیریت اقتصادی اثر بخش و کاهش فقر پایدار است.

۴. بعد فرهنگی: آمارتیا سن با انتقاد از ابعاد فنی و سیاسی، استدلال می‌کند که تنها پیشرفت اقتصادی و اجتماعی هدف توسعه نیست. آزادی بیان، آزادی مشارکت و حق برخوداری از تشکیلات سیاسی نیز بخشی از وجوده مهمتر و معنادار زندگی انسانهاست. حکمرانی خوب نمی‌تواند در همه جوامع بنیادهای یکسانی داشته باشد، بلکه باید مبتنی بر فرهنگ متمايز محلی و تاریخ ویژه دولت و نهادی‌های آن باشد برخی برای رقابت و برخی برای اهداف دیگر مشارکت می‌کنند و دیدگاه‌های متفاوتی درباره قدرت و نحوه فعالیت در آن دارند. کیفیت حکمرانی از فرهنگ جامعه نشئت می‌گیرد از این رو این کیفیت از جامعه ای به جامعه دیگر واژ دوره ای به دوره دیگر متفاوت است.

### ضرورت حکمرانی خوب

یک محیط شهری پیجیده، پویا و متنوع نیازمند ظرفیت مدیریت قابل توجهی است که به نظر می‌رسد حکمرانی شهری قابلیت فراهم کردن آن را دارد. الگو حکمرانی خوب در زمان حاضر در مجامع بین‌المللی و محافل کارشناسی تنها راه خروج از این بن بست توسعه نیافتگی شهرها تلقی می‌شود و مدیریت شهری گریزی از اجرای آن ندارد، زیرا اثر بخش ترین، کم هزین ترین و پایدار ترین شیوه اعمال مدیریت است (ترابی ۵. ۱۳۸۵).

به نظر می‌رسد در شرایط کنونی که کشورهایی جهانی رادو مفهوم (سرعت و تغییر) احاطه کرده و از طرفی با توجه به مشکلات بسیاری در شهرها وجود دارد، جهت فائق آمدن بر مشکلات موجود و گریز از تاثیرات منفی عصر جدید چاره‌ای جز روی آوردن به رویکرد پذیرفته شده‌ای همچون حکمرانی خوب شهری نباشد که برای رسیدن به توسعه پایدار انسانی باید این رویکرد به اجرا درآورد.

امروزه در اغلب کشورها با بازتعریفی از نقش دولت‌ها در رابطه با اداره امور داخلی یشان مواجه می‌شویم. تغییری مفهومی و محتوایی، تغییر از نقش دانایی کل داشتن دولت به داشتن نقش دانایی محور، غیر از دیدگاهی امرانه و قهری به دید مسالمت آمیز و عادلانه. این تغییر تحت تاثیر آنچه فن آوری اطلاعات نامیده می‌شود و نیز فرآیندی به نام جهانی شدن رخ داده است. فرایندی که در خود فشردگی زمان و مکان را به همراه داشته است. این دگردیسی‌ها با تغییرات شگرفی در آگاهی شهروندان از حقوق و انتظارشان از دولت ملی یا حکومت محلی همراه بوده است. لذا مفاهیم جدیدی به م ظهور می‌رسند که تا حال نقش خاصی در ادبیات سیاسی و اداری ایفا نمی‌کردد. مفاهیمی همچون شفافیت اطلاعات حاکمیت قانون، مشارکت، مقدرشناسی و نظریاتی چون حکمرانی خوب شهری که قانونمندی، از مفاهیم نوینی است که برخاسته از دموکراسی خواهی رویه پیشرفت در سراسر جهان است.

حکمرانی خوب شهری در بی‌آن است تا نقش دولت رادر حد هماهنگ کننده و پاسدار قوانین محدود کند و از دخالت مستقیم آن در تصمیم‌گیری‌ها، اداره و اجرای مربوط زندگی روزمره مردم بکاهد. در صورت استقرار حکمرانی خوب شهری انتظار می‌رود بهره‌گیری از فضا و خدمت رسانی به شهروندان بر مبنای تعامل و تعادل نیروهای دولتی، خصوصی و مردمی انجام گیرد. برایند این تعامل باعث تعادل و همگرایی در برنامه ریزی و مدیریت شهری حرکت در راستای توسعه پایدار خواهد شد.

### حکمرانی خوب و توسعه پایدار

در اوخر ۱۹۹۰نهادهای بین المللی سیاست گذاری اقتصادی را به نام (حکمرانی خوب)، رعنوان کلیدمعمای توسعه مطرح نمودند. در واقع بعد از شکست برنامه‌ها و سیاست‌های قبلی نهادهای بین المللی و ناموفق بودن در این برنامه‌ها در دستیابی به توسعه پایدار، در رهیافت‌های جدید توسعه و بهسازی حکومت‌ها و توانمندسازی آنها پیش شرط پایداری توسعه در کشورهایی در حال توسعه مطرح گردید. پایداری در اصل رسیدن همزمان به اهداف حفاظت محیطی ثبات اقتصادی و عدالت اجتماعی است. دستور کار «۲۱» اجرای همه جانبه مفهوم پایداری را گوش زد می‌کند و تحول در شیوه‌های سنتی سیاستگذاری‌ها و ساختار نظام اداری سیاست گذاری تاکید می‌کند (لاله پور، ۱۳۸۶: ۶۳).

حکمرانی خوب شهری، پیش شرطی برای توسعه پایدار است. چراکه عدم تمرکز، مدیریت منابع محدود، مشارکت همگانی، شراکت بین شهر، دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی، ابزارهای اصلی نبرد شهرها برای پاسخ‌گویی به نیازهای اجتماعی و پایداری توسعه هستند. و این‌ها همگی مستلزم واستقرار مدل حکمرانی شهری خوب است (کاظمیان، ۱۴: ۱۳۸۳).

می‌توان پایداری شهری را در دو سطح تحلیل کرد:

۱. سازمانهای اجتماعی فرایندها و ایجاد شبکه‌هایی از بازیگران متعدد و تلاش برای بکار گیری افکار عمومی در حرکت جهت دهی به آینده حوزه‌های محلی در چهار چوب توسعه پایدار.

۲. تبادل نظر برمبنای پایداری شهری براساس برنامه‌ها و اهداف مرتبط با آنها، به گونه‌ای که جوامع موجود و گرایش‌های اجتماعی-اقتصادی و شناختی آنها به سمت توسعه پایدار هستمند شود (لاله پور، ۶۳: ۱۳۸۳).

معیارهای حکمرانی خوب شهری در ارتباط با پایداری شهر.

به طور کلی از برایند نظرات مختلف حکمرانی خوب شهری می باشد. براین اساس حکمرانی شهری باید مشارکت گرای اجماع گرای، پاسخگو، شفاف، کارآمد، و در برگیرنده پیرو قانون باشد (فرزین پاک، ۱۳۸۰: ۹۹)

این گونه تصور می شود که لازمه مدیریت شهری اکنون وجود شاخص های حکمرانی خوب است. و یک همبستگی مثبت با توسعه رادار باشد. در نتیجه با در نظر همکارهای سیاسی، چهارچوب های پاسخ گویی و مشارکت شهروندان برای ادعای مطالبات، به عنوان ارکان کلیدی حکمرانی خوب معرفی می شوند.

محققان و مراکز علمی مختلف، هر کدام ویژگی خاصی برای حکمرانی خوب شهری در نظر گرفته اند. امادر مورد شاخص ها آنچه عمومیت بیشتری داشته و روی اجماع بیشتری وجود دارد، شاخص هایی است که سازمان ملل معرفی کرده که به تفصیل در می آید:

۱. قانون مندی: برقراری شرایط و زمینه های لازم برای تعامل بین عناصر مدیریت شهری که شامل شهروندان، نهادهای اداره کننده شعر، شورای اسلامی، و بخش خصوصی است و نیاز قرار گرفتن بر مدار قانونمندی است. منظور از قانون مندی در تصمیم گیری شهری وجود قوانین کارآمد، رعایت چهارچوب های قانونی در تصمیم گیری و دور بودن دست افراد غیر مسئول از تصمیم گیرهاست (برک پور، ۱۳۸۶: ۴۵۲)، حکمرانی خوب نیازمند چهارچوب قانونی بی طرفانه است که غیر معرضانه اجرا شوند. خصوصاً باید حقوق بشر و در راس آن حقوق اقلیت ها حفظ گردد. اجرای بی طرفانه قانون تنها با وجود سیستم فضایی مستقل و نیرو پلیس انجام پذیر است.

۲. مسئولیت و پاسخ گویی: واژه پاسخ گویی تقریباً با مسئولیت پذیری معادل است و به معنای حساب پس دهی است. در واقع، این معیار بر مسئول بودن و به عبارتی گویا تر، حساب پس دادن مسئولان در اقبال شهروندان استوار است. حکمرانی خوب، سازمانها و نهادها باید در خدمت ذینفعان باشد و در مقابل وظایف محوله مسئول باشند. هر مشکل یا بحران در سطح جامعه می باشد توسط سازمان و بخش مربوط مدیریت شود و همچنین معطلي وجود نداشته باشد که کسی خود را در اقبال آن مسئول نداند. فرافکنی و توهمندی از جمله مواردی هستند که همواره برای فرار از مسئولیت پذیری به کار گرفته شده اند.

۳. شفافیت: به نظر پیرزیو، یک بنای اصلی برای اعتماد سازیین دولت و ملت، شفافیت، نقطه مقابل پنهان کاری در تصمیم گیری است. این معیار برگردان آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی به آن روشی بودن اقدامات آگاهی مستمر شهروندان از روند های موجود است. همچنین شفافیت به معنای اتخاذ تصمیمات و اجرای آنها مطابق قوانین و مقررات است. همچنین دسترسی آزاد مردم به اطلاعاتی است که می تواند برای زندگی آنها تأثیرگذار باشد. در این راستا باید اطلاعات کافی تهیه گردد و به صورت قابل فهم در اختیار عموم قرار داده شود.

۴. مشارکت: مشارکت سنگ بنای اصلی حکمرانی خوب شهری به شمار می رود. مشارکت مردم می تواند به صورت مستقیم و یا از طریق نهاد های مشروع و سط میان دولت و آنها یا نمایندگان منتخبشان باشد. البته باید دقت کرد که ایجاد دموکراسی لزوماً معنای دخیل ساختن توقعت و انتظارات اشار آسیب پذیر در اتخاذ سیاست ها نیست بلکه مشارکت باید سازماندهی شده باشد و از طریق ابزارهای تعریف شده محقق می گردد. منظور از مشارکت تأثیرگذاری در تصمیم گیری ها و سهیم شدن شهروندان در قدرت است. مشارکت فقط به حمایت مردم از تصمیم گیران و تایید سیاست های آنان محدود نمی شود، بلکه فرایندی است که در آن شهروندان و مسئولان در تصمیم گیری های شهری سهیم می شوند.

۵. اثر بخشی و کارایی: سازمان ملل، کارآیی و اثر بخشی را این چنین تعریف کرده است: فرایندها و نهادها، نتایجی به بار آورند که نیازها را تامین کرده و در عین حال بهترین استفاده از منابع بشود. حکمرانی خوب به معنای آن است که فرایندها و نهادها در راستای نیاز جامعه عمل کنند و

بهترین استفاده از منابع بنمایند.مفهوم کارایی در زمینه حکمرانی خوب در برگیرنده استفاده صحیح از منابع طبیعی در جهت توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست.

۶. پذیرابودن و پاسخگو بودن: این معیار، دو نکته مکمل را در بر میگیرد. مسئولان شهری باید هم نیازهای خواسته‌های شهروندان را دریابند و پذیرند و هم نسبت آن واکنش و پاسخ مناسب را از خود نشان دهند، بنابراین همسویی خواسته شهروندان و اقدام مسئولان ضروری است. پاسخگویی یک نیاز برای حکمرانی خوب شهری به شمار می‌رود: نه تنها نهادهای دولتی، بلکه بخش خصوصی و سازمانهای غیرانتفاعی و غیر دولتی نیز باید به عموم مردم، خلاصه ذینفعان خود پاسخ‌گو باشند.

۷. جهت گیری توافقی: شهرعرصه گروه‌ها و منافع مختلف و گاه در حال ستیز بایکدیگر است. منظور از جهت گیری، تعديل و ایجاد توافق میان منافع مختلف است. این کار مستلزم وجود ارتباط و تلاش میان سازمانهای دولتی، شهروندان و سازمانهای غیر دولتی (نماینده گروههای مختلف) است.

۸. عدالت: منظور از عدالت، ایجاد فرصت‌های مناسب برای همه شهروندان در زمینه ارتقا وضعیت رفاهی خود، تلاش در جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت اقشار مردم در اعلام نظر و تصمیم‌گیری است. رفاه و سلامت زمانی در یک جامعه به وجود می‌آید که تمام اعضای آن احسان کنند در جریان تحولات آن قرار دارند و به نوعی خود را تاثیر گذار پنداشند. این موضوع جزء ایجاد فرصت برای اقشار آسیب‌پذیر و وضعیت رفاه و آسایش میسر نمی‌شود.

۹. بینش راهبردی: فرارفتن از مسائل روزمره شهر و پرهیاز غرق شدن در آن‌ها مستلزم وجود بینشی گسترده و درازمدت نسبت به آینده یا داشت بینش راهبردی در زمینه توسعه شهری.

۱۰. تمرکز زدایی: این مفهوم بر واگذاری اختیار به سازمان و مراکز مختلف و صلاحیت نهادهای محلی برانجام وظایف تأکید می‌کند. تمرکز زدایی بر اصل تقویت مسئولیت به سطح پایین‌تر استوار است.

### تأثیر حکمرانی خوب شهری در توسعه پایدار شهری

یکی از شاخص‌های حکمرانی خوب شهری، حق اظهارنظر و پاسخ‌گویی می‌باشد. براین اساس، اظهار نظر شهروندان و پاسخ‌گویی دولت مردان، بیان‌گرنج‌های مختلف آزادی‌های مدنی و حقوق سیاسی است. مردم بدونه آزادی سیاسی نمی‌توانند عضو گروه‌ها شوند، ایده‌ای را شکل دهند و آن را بیان کنند. آزادی شهروندان برای اظهار نظر و پاسخ‌گویی دولتمردان به چهار روش بهبود عملکرد دولت، ایجاد ثبات سیاسی، انباست سرمایه‌فیزیکی و انباست سرمایه انسانی می‌تواند بر توسعه اقتصادی موثر واقع شود (قلعه و باخانی، ۱۳۹۰، ۱۰۶).

صندوق بین‌المللی پول نیز، حکمرانی خوب شهری را در گرددیریت پاسخ‌گوشفاف منابع مالی کشور برای نیل به اهداف توسعه اجتماعی، اقتصادی پایدار دانسته بانک جهانی، ارتقا ارزش مردم سالاری، کنترل فساد، تحریم حقوق انسانی و پاسخ‌گویی را از شرکت‌های اصلی حکمرانی خوب می‌داند.

همچنین قواعد و مقررات و با کیفیت و کارامد به عنوان یکی از شاخصه‌های حکمرانی خوب شهری، از مهمترین عواملی است که می‌تواند بر عملکرد اقتصادی تاثیر بگذارد.

Shawahd جهانی گویای آن است که یک حکومت توامنده نهادهای دولتی شایسته و شفاف، پیوند مستقیم با رشدآمد ها افزایش ثروت ملی دست آوردهای اجتماعی دارد. در کشورهایی که نهادهای دولتی کارآمد، درستکار مبتنی بر شایسته سالاری هستند، قوانین و مقررات ساده و

روشن دارند، حاکمیت قانون به گونه منصفانه اعمال می شود. سیاست‌ها چهارچوب‌های قانونی در تصرف گروههای ذی نفوذ نیست، جامعه مدنی و رسانه‌های گروهی صدای مستقلی دارند که پاسخ‌گویی دولت را ارتقا می دهند، درآمدها، سرمایه‌گذاری و رشد افزایش می یابند و امید به زندگی طولانی تر و پایدار تر می شود. نتایج حاصل از برآوردهای اقتصادی نشان می دهد که نه تنها شاخص کلی حکمرانی تاثیر مثبت بر رشد اقتصادی دارد بلکه علاوه بر آن هریک از شاخص حق اظهار نظر و پاسخ‌گویی ثبات سیاسی اثر بخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون و کنترل فساد نیز تاثیر بر رشد اقتصادی دارند. کشورهای در حال توسعه، بدونه برخوداری از ساختار مطلوب، قادر نخواهند بود که رشد اقتصادی پایدار و برنامه فقرزدایی را تضمین کنند. برنامه‌های فقر زدایی و ارتقا کیفیت زندگی شهروندان در سایه تحقق شاخص‌های حکمرانی و در بستر اصلاحات سیاسی امکانپذیر است. از سوی دیگر، بعد اجتماعی توسعه یکی از مهمترین ابعاد آن تلقی می شود در حکمرانی خوب، مشارکت به عنوان یکی از ابعاد مهم توسعه اجتماعی، از جایگاه بالایی برخوردار بوده و نقطه اصلی آن به شمار می آید. مشارکت می توان مستیم و یا ز طریق موسسات قانونی، میانی، و یا نمایندگان صورت پذیرد و نیازمند تشکیل یافتن و سازماندهی است.

در حکمرانی خوب شهری، مشارکت مدنی به مفهوم مشارکت فعال شهروندان در زندگی اجتماعی، اطمینان و اعتماد آنها به حکومت محلی و نهادهای دولتی را دنبال دارد که نهایتاً منجر به پایداری در عرصه شهر خواهد شد. میان مشارکت و توانمندسازی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد. توانمندسازی به معنای ایجاد قدرت قانونی برای توانسازی و تقویض اختیار به مردم است و اشاره توانمندسازی به حذف و از میان برداشتن عوامل بی‌قدرتی است. بی‌قدرتی می‌تواند در عرصه تصمیم‌گیری سیاسی و یا در حوزه انتخابات و اگاهی رخ دهد. اما در بعد زیست محیطی توسعه پایدار، فرایند رشد و توسعه اقتصادی کشورها طی دهه‌های اخیر به گونه‌ای بوده چالش‌زیست محیطی به یکی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران تبدیل شده. بنابراین منابع حکمرانی شایسته یعنی شیوه‌ای که در آن، تصمیم‌گیری‌ها به ترویج توسعه پایدار بی‌انجامد. نتایج مطالعه صورت گرفته در زمینه شاخصهای حکمرانی خوب شامل قدرت پاسخ‌گویی، ثبات سیاسی، حاکمیت قانون، کیفیت مقررات، مبارزه با فساد و اثر بخشی دولت، برآآینندگی هوا نشان می‌دهد که بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب شکاف بین مردم و دولت را در کاهش داده و اثر دو شاخص قدرت پاسخ‌گویی و حاکمیت قانون در کم کردن شکاف و در نتیجه کاهش آراینده‌های هوا از سایر شاخص‌های حکمرانی بیشتر است.

### شهرداری و نقش آن در حکمرانی

امروزه بالفزایش جمعیت در شهرها شاهد بروز مشکلات زیادی از جمله آلودگی هوا، صوتی، آب و مشکلات حمل و نقل درون شهری و حاشیه نشینی هستیم و اگر چه چاره اساسی اندیشه نشود، این مشکلات در زمینه شهری به صورت مسائلی حاد جلوه می‌کند. جمعیت پذیری شهرها به همراه مسائل اجتماعی- اقتصادی آنها، شکل تازه‌ای از شهر، شهر نشینی و شهرگرایی بوجود آورده است. که با آنچه در نیمه اول قرن بیستم در شهرها دیده می‌شود تفاوت بسیاری دارد. در حال حاضر با توجه به اینکه بخش عمده جمعیت کشور در شهرها ساکن هستند لزوم بکار گیری تدبیر موثر از سوی سازمانها و ارگان‌هایی که در مدیریت شهری نقش تعریف شده ای دارند احساس می‌شود، یکی از این نهادها که نقش تدبیر موثر از سوی سازمانها و ارگان‌هایی که در محیط شهری، فراهم نمودن امکانات و ارائه خدمات را ایفا می‌کند، شهرداری است. و همانطور از تعریف شهرداری مشخص است ((نهادی غیر دولتی که از محل عوارض و مالیات مردم اداره می‌شود) و یا اینکه شهرداری موسسه مستقل و عمومی است که به منظور اداره امور از قبیل عمران و آبادی، بهداشت، شهر تامین رفاه و آسایش اهالی شهر به عنوان زیستگاهی مطلوب تأسیس شده است. امروزه در کشورهایی پیشرفته جهان وظایف شهرداری‌ها روزبه روز گستردگی شود و شهرداری به ها به عنوان نهادهای مدنی، محلی، عمومی و غیرانتفاعی وظایف بیشتری را بر عهده می‌گیرند. وظایف شهرداری‌ها در کشورهای اهالی شهرداری به عنوان نهادهای غیر نظامی و اداره تحصیلات غیر دانشگاهی را شامل می‌شود. گستردگی وظایف شهرداری‌ها در کشورهای توسعه یافته ناشی از نگرش نوینی است که به شهرداری‌ها به عنوان سازمان مسئول در مدیریت شهری وجود دارد. در اغلب کشورها شهرداریها نقش مهمترین نقش در توسعه شهری دارند، چرا که شهردارها در سازمان دهی و شکل دهی به شهر مهمترین نهاد است و در واقع این مدیریت منسجم و همانگ شهری است.

که باعث فعالیت‌های هم جهت می‌شود. بطور معمول شهرداری‌ها «مدیریت شهری» در جهان با اندک تفاوت قابل اغماض ازدوجز تشکیل شده اند (شیعه، ۱۳۸۷: ۵۴۸). الف: شوارها یا انجمن‌های شهر که به مثابه قوه مقننه یا قانون گذار بوده و ناظر بر عملکرد شهرداری بوده و غالباً منتخبین مردم باشند.

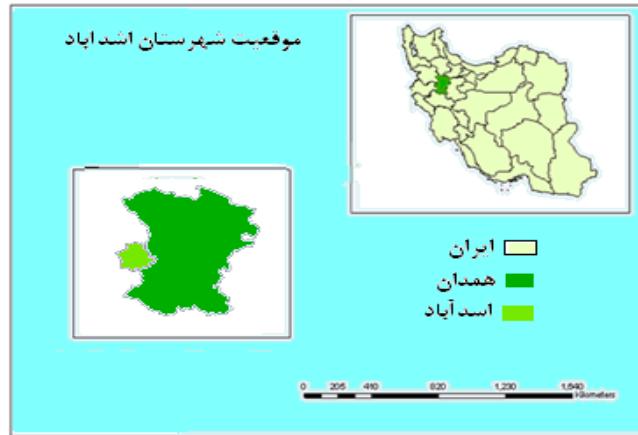
ب: دستگاه اجرای شهرداری که وظیفه اجرای مصوبه‌های شورها و یا انجمن‌های شهر و سایر وظایفی که قانون بر عهده شهرداری گذاشته را بر عهده دارد. چشم انداز سازی: به عنوان مهمترین هدف راهبرد توسعه شهری و قلب برنامه ریز مطرح می‌باشد، شاید فدقان توجه به نیازهای معنوی ساکنان شهر به عنوان اصلی ترین عامل خوشبختی و تنها راه نجات بشریت امروز و آینده را در راهبرد توسعه شهری در مسئله چشم انداز جست جو کردزیرا توجه و برنامه ریزی در این زمینه می‌تواند خود را در غالب نمادها و منظرهای شهری به نمایش بگذارد.

### پیشینه تحقیق

بهترین نمونه از مطالعات انجام شده درخصوص توسعه پایدار شهری، در شهر سیاتل آمریکا، طرح جامعه جدیدی با دستور عمل توسعه پایدار تهیه شده است. در این شهر، مجموعه‌ای از ۴۰ شاخص به عنوان شاخص شهرپایداربرای ارزیابی کیفیت محیط شهر تعیین شده است که می‌توان در چهار گروه محیط زیست، جمعیت و منابع، اقتصادوفرهنگ دسته بندی کرد (سرایی ۱۳۹۲: ۱۸۲)، (تیموری و همکاران ۱۳۹۱)، پایداری اجتماعی بین مناطق شهر تهران موردازیابی قرار داده و دریافتند که وضعیت پایداری اجتماعی در بین مناطق ۲۲ گانه شهرداری تهران شرایط مساعدی قرار ندارد. ملکی (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان سنجش توسعه پایدار در نواحی شهری با استفاده از تکنیک برنامه ریزی، توسعه پایدار نواحی شهری را به عنوان یکی از اهداف اساسی در جغرافیا، در جستجوی تقویت ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست-محیطی و کالبدی شهرهادانسته اند. زیاری و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهشی با عنوان مشارکت شهروندان در امور از یک ده قبل تاکنون به عنوان اعامل اساسی در بررسی مورد توجه است. لطفی و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهشی با عنوان مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقای حقوق شهروندان، معتقدقوانین و مقررات شهری رامی توان یکی از مهمترین نقاط اتصال بین مدیریت شهری و شهروندان قلمداد نمود. پور غلام (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای تحت عنوان «مدیریت و توسعه پایدار شهری» به این نتیجه رسیده است که، پرداختن به مدیریت شهری مستلزم ایجاد شرایط قانونی و ساختارهای سازمانی واداری جدیدی در کشور است. از جمله اینکه به جایی قوانین کنونی شهرداری، قوانین جامعی تحت عنوان قوانین شهر، تدوین واجرا گردد، نه آنکه شهرداری ها همچون شرایط فعلی قادر به مداخله در ایجاد امنیت شهری، کنترل بازار، اقتصاد شهری، مدیریت زمین، تولید مسکن شهری و امور دیگر نباشد.

### معرفی محدوده مورد مطالعه

شهر اسدآباد بین مدار ۳۴ درجه و ۳۵ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۶۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۷ درجه و ۴۷ دقیقه طول شرقی قرار دارد. این شهر در غرب استان همدان و در همسایگی دوستان کردستان و کرمانشاه قرار گرفته است. این شهر از شمال به شهرستان قروه استان کردستان، از غرب به شهرستانهای سنقر کلیایی و کنگاور از توابع استان کرمانشاه و از شرق به شهرستان‌های بهار و تویسرکان استان همدان محدود می‌شود، مساحت شهر اسدآباد در سال ۱۳۹۱ ۹۰۰ هکتار بوده است. که در مقایسه با استان رقمی معادل ۶ درصد مساحت استان را شغال نموده است. با توجه به جمعیت ۵۵۰۰۰ نفری این شهر (طبق سرشماری سال ۹۰)، دارای تراکم نسبی ۶۱ نفر در هکتار می‌باشد. ارتفاع متوسط اسدآباد از سطح دریا ۱۵۸۵ متر است. از لحاظ تقسیمات سیاسی شهرستان اسدآباد دارای ۲ شهر به نام‌های اسدآباد و آجین، ۲ بخش مرکزی و پیرسلمان، ۶ دهستان سیدجمال الدین، در بندرود، جلگه، پیرسلمان، کلیایی، چهاردولی و ۹ روستای دارای سکنه است.



تصویرشماره ۱- نقشه شهر اسدآباد در تقسیمات کشور

### روش تحقیق

پژوهش حاضر براساس هدف جزء تحقیقات کاربردی بوده براساس روش در چهارچوب تحقیقات توصیفی-تحلیلی قرار می‌گیرد. بنابراین روش اجرای پژوهش به صورت استنادی، کتابخانه‌ای، پژوهش میدانی است و عمدۀ ترین منابع مورد استفاده کتابها، طرح‌های پژوهشی مرتبط با موضوع و استفاده از اینترنت و برداشت میدانی می‌باشد. همچنین از استناد و اطلاعات خاص مربوط به به سازمانها و شرکت‌های محلی در شهر اسدآباد مرتبط هستند، استفاده می‌شود اطلاعات مورد مربوط با شهرداری با مراجعه به معاونت و جزوای منشر شده در زمینه شهر و مطالعه طرح جامعه شهر اسدآباد تکمیل تر شد. همچنین، برای تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات و ارایه راهبردهای ساماندهی روند نقش مدیریت در عناصر فضایی کالبدی شهر اسدآباد، از مدل برنامه ریزی SWOT بهره گرفته شده است.

### یافته‌ها

#### تجزیه و تحلیل مطالعات پایه و تنظیم نتایج در قالب جداول SWOT

این مدل، یکی از روش‌های مورد استفاده برای سازماندهی عوامل خارجی در قالب مقوله‌های فرصت‌ها و تهدیدها و عوامل داخلی اعم از قوتها و ضعف‌های است. این روش برای تجزیه و تحلیل عوامل تأثیرگذار و فراروی یک سیستم (شهر، منطقه، روستا و غیره)، با استفاده از عوامل درجه بندی با توجه به اهمیت داده شده به هر یک از عوامل تأثیرگذار است. برای تهیه و ساخت جدولی از این عوامل و چگونگی تأثیرگذاری آن و تحلیل آن مراحل زیرانجام گرفته است:

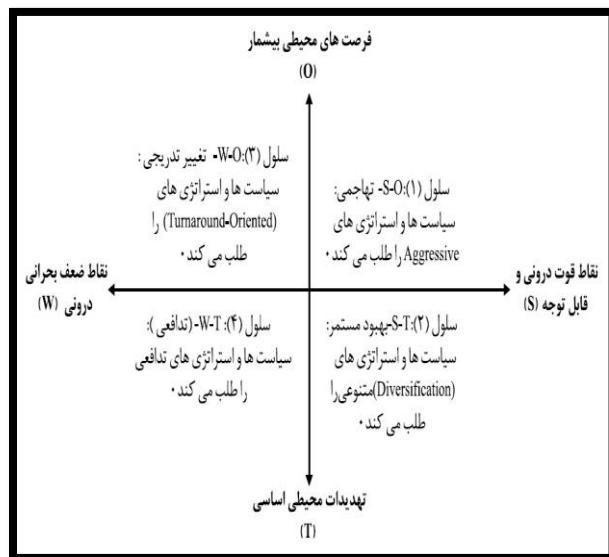
در ستون یک (عوامل خارجی و داخلی)، مهم‌ترین قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای فراروی سیستم را نام می‌بریم.

در ستون دو (وزن)، به هر یک از این عوامل و براساس اثراحتمالی آنها بر موقعیت استراتژیک فعلی سیستم (بر اساس نتایج یافته‌های حاصل از شناخت و تجزیه و تحلیل وضع موجود) وزنی از یک (مهم‌ترین) تا صفر (بی‌اهمیت‌ترین)، می‌دهیم. هر چقدر وزن بیشتر باشد، تاثیر بر موقعیت کنونی و آینده آن سیستم بیشتر خواهد بود (جمع ستون ۲ بدون توجه به تعداد عوامل، ۱ است).

در ستون سه (درجه بندی)، به هر عامل و براساس اهمیت و موقعیت کنونی سیستم به آن عامل خاص امتیازی از ۵ (بسیار خوب) تا ۱ (ضعیف)، (بر اساس نتایج یافته‌های حاصل از شناخت و تجزیه و تحلیل وضع موجود)، می‌دهیم. این درجه‌بندی نشان می‌دهد که سیستم چگونه به هر یک از عوامل خارجی پاسخ می‌دهد.

در ستون چهار (امتیاز وزنی)، وزن را در درجه هر عامل (ستون ۲ ضرب در ستون ۳)، ضرب می‌کنیم تا به این وسیله امتیاز وزنی آن به دست آید. به این ترتیب، برای هر عامل یک امتیاز وزنی از ۱ تا ۵ به دست می‌آید، که به طور متوسط (میانگین) این امتیاز عدد ۳ است.

طرح نیست. سرانجام، امتیازات وزنی تمام عوامل خارجی و داخلی در ستون ۴ را به طور جداگانه با یکدیگر جمع می‌زنیم و امتیاز وزنی را محاسبه می‌کنیم. امتیاز وزنی کل نشان می‌دهد که یک سیستم چگونه به عوامل و نیروهای موجود و بالقوه در محیط بیرونی اش پاسخ می‌دهد. همیشه متوسط امتیاز وزنی کل در یک سیستم در یک زمینه، عدد ۳ است (هانگر و ویلن، ۱۳۸۱: ۹۲). چنانچه بالاتر از آن باشد، اهمیت آن بیشتر و اگر کمتر از آن باشد، از اهمیت و تأثیرگذاری کمتری برخوردار است.



تصویر شماره ۲- تجربیه تحلیل تکنیک SWOT

## جدول شماره ۲- نقاط قوت (S) حکمرانی شهر اسدآباد

امتیاز	درجه بندی	وزن	نقاط قوت
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	S1=تمایل شهروندان به مشارکت و مسولیت پذیری
0/03	3	0/01	S2=آگاهی از قوانین حوزه‌ی شهرداری و رعایت آنها
۰/۰۹	3	0/03	S3=توجه به محیط زیست شهری در اجرای طرح‌های از سوی مسئلان
0/06	3	0/02	S4=تسهیلات برای رسیدگی به شکایت‌های شهروندی
0/08	4	0/02	S5=شفافیت نسبی در مورد تخلفات اداری
0/06	2	0/03	S6=واکذاری بخشی از وظایف شهرداری به بخش خصوصی
0/12	3	0/04	S7=ایجاد مدیریت خاص چهت رسیدگی به امور شهری حاشیه‌ای شهر
0/06	2	0/03	S8=کنترل و مدیریت بهینه زمین
۰/۱۰	۲	۰/۰۵	S9=افزایش نسبی رضایت شهروندان
0/09	3	0/03	S10=کنترل و مدیریت بهینه زمین
0/08	2	0/04	S11=برگزاری دوره‌های آموزشی برای پرسنل شهرداری
0/80		0/31	

## جدول شماره ۳- نقاط ضعف حکمرانی اسدآباد

امتیاز	درجه بندی	وزن	نقاط ضعف W
0/05	1	0/05	W1=اعمال نفوذ و دخالت افراد غیر مسئول
0/04	1	0/04	W2=نبود نظر خواهی از شهروندان و عدم مشارکت مطلوب آنها در فرآیند تهیه و اجرای طرح ا
0/08	2	0/04	W3=هماهنگی ضعیف بین نهادهای شهری
0/02	1	0/02	W4=نبود پاسخ گویی قوانین شهری حاضر به نیازهایی جدید و همچنین ضعف قانون مندی
0/04	1	0/04	W5=نبود پاسخ مناسب شهرداری به خواسته شهروندان
0/02	1	0/02	W6=به صرفه نبودن هزینه و زمان و طرح و نبود شفافیت
0/06	2	0/03	W7=همکاری ضعیف بین نهادهای اداره شهر با بخش خصوصی و نهادهای مردمی
0/06	2	0/03	W8=ضعف پاسخ گویی و مسئولیت پذیری مسئolan
0/02	1	0/02	W9=نبود دسترسی مساوی مناطق به امکانات
0/10	2	0/05	W10=استفاده از افراد غیر متخصص در شهرداری
0/12	2	0/06	W11=وجود فساد اداری و روحیه رانتی
0/03	1	0/03	W12=نگرش نا مطلوب شهروندان به شهرداری
0/04	2	0/02	W13=نبود تامین بودجه لازم شهرداری به دلیل خود کفایی آنها و نبود درآمد پایدار
0/67		0/45	

## جدول شماره ۴- نقاط تهدید حکمرانی شهری شهر اسدآباد

امتیاز	درجه بندی	وزن	تهدید
0/05	1	0/05	T <sub>1</sub> =اعمال نفوذ افراد غیر مسئول
0/12	3	0/04	T <sub>2</sub> =نداوم حاشیه نشینی و سکونتگاههای غیر رسمی
0/12	4	0/03	T <sub>3</sub> =دخلات جناح های سیاسی و گروههای مختلف ذی نفوذ
0/06	3	0/02	T <sub>4</sub> =نبود توجه به برنامه ریزی بلند مدت(سننی)
0/06	2	0/03	T <sub>5</sub> =اراضی قولنامه ای و نبود راه حل منطقی و قانونی برای حل مشکل (مسکن مهر)
0/06	3	0/02	T <sub>6</sub> =ضعف قانونمندی
0/08	4	0/02	T <sub>7</sub> =نبود شایسته سalarی در به کار گیری مدیران متخصص
0/06	3	0/02	T <sub>8</sub> =نبود زمینه سازی برای مشارکت واقعی مردم در سرنوشت خود
0/09	3	0/03	T <sub>9</sub> =تضییف جایگاه شورا و حضور افراد یه غیر مرتبط در شورا
0/64		0/26	

## جدول شماره ۵- فرصت های حکمرانی شهری، شهر اسدآباد

امتیاز	درجه بندی	وزن	فرصت
0/10	2	0/05	O <sub>1</sub> =امکان هماهنگی همکاری سازنده با دستگاههای دولتی در سطح شهر
0/08	2	0/04	O <sub>2</sub> =وجود بستر مناسب جهت واگذاری امور به بخش خصوصی
0/03	1	0/03	O <sub>3</sub> =استفاده از نظر شهروندان در ارائه خدمات
0/04	1	0/04	O <sub>4</sub> =افزایش آگاهی مردم و تقاضای روبه افزایش آنها جهت مشارکت
0/06	2	0/03	O <sub>5</sub> =استفاده از خدمات الکترونیک به شهروندان
0/15	۳	0/05	O <sub>6</sub> =استفاده از متخصصین شهری در امور مدیریتی
0/12	2	0/06	O <sub>7</sub> =توجه به اسدآباد به عنوان یک شهر ترانزیت
0/15	۳	0/05	O <sub>8</sub> =توجه به اسدآباد با ظرفیت بالا برای توسعه اقتصاد شهری
0/73		0/34	

در این ماتریس میانگین مجموع نمرات نهایی ۲.۵ می باشد.اگر این میانگین به عدد ۴ برسد، سازمان در برابر عوامل خارجی(فرصت ها و تهدید ها) بسیار عالی و اکتشن نشان داده است. عدد ۱ بیانگر این است که سازمان نتوانسته از فرصت های موجود بهره برداری کند و یا از عواملی که موجب تهدید آن شده است دروری نماید.بر اساس این ماتریس نمره نهایی عوامل خارجی،برابر ۲.۳ است که نشان از این دارد که مدیریت شهری نتوانسته در برابر واکنش مناسبی نشان دهد.

## تجزیه تحلیل نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و تهدیدهای مدیریت شهری اسدآباد

همان طور از جدول عوامل موثر داخلی و خارجی می بینید،در حکمرانی شهری اسدآباد تعداد نقاط قوت داخلی ۱۱ در برابر نقاط ضعف داخلی ۱۳ و تعداد فرصت خارجی ۸ در برابر ۹ تهدید موردشناسایی قرارگرفته است.بدین ترتیب در مجموع تعداد ۱۹ نقطه قوت و فرصت به عنوان مزیت و تعداد ۲۲ ضعف و تهدید به عنوان محدودیت و تنگنایی پیش روی مدیریت در توسعه شهری پایدار شهر اسدآباد قابل شناسایی است.با

توجه به نتایج بدست آمده وجود استفاده از متخصصین شهری در امور مدیریتی به ترتیب با امتیاز وزنی ۰/۱۵ و ۰/۱۲ و ۰/۱۰ مهترین نقاط قوت مدیریت شهری به حساب می‌آیند. همچنین دخالت جناح سیاسی و گروههای مختلف ذنفوذ و تداوم حاشیه نشینی و سکونتگاههای غیر رسمی و تضعیف جایگاه شورا و حضور افراد غیر متخصص در شورا شهر و وجود فساد اداری و روحیه رانی و استفاده از افراد غیر متخصص در شهرداری‌ها به ترتیب با امتیاز وزنی ۰/۱۲، ۰/۱۰ و ۰/۱۰ مهترین نقاط ضعف مدیریت شهری در جهت توسعه پایدار شهری از دید کارشناسان محسوب می‌شود.

## نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان می دهد که، وضعیت کنونی حکمرانی شهری اسدآباد جهت رسیدن توسعه پایدار شهری تناسی ندارد. همچنین بر اساس این پژوهش دخالت های جناح سیاسی و گروههای مختلف ذنفود و تداوم حاشیه نشینی و سکوتگاههای غیر رسمی وجود فسادداری و روحیه رانتی استفاده از افراد غیر متخصص شهری در شهرداری و تعیین جایگاه شورا و حضور افراد غیر متخصص در شورا شهر، مهمترین موافع اساس بر سر را مدیریت شهری جهت رسیدن به توسعه پایدار شهری تشخیص داده شدند. از طرف دیگر وجود توجه به شهر اسدآباد با ظرفیت بالا برای توسعه اقتصادی شهری واستفاده از متخصصین شهری در امور شهرداری وایجاد مدیریت خاص جهت رسیدگی به امور شهر حاشیه شهر اسدآباد، به عنوان فرصت های داخلی شناخته شد. اعمال نفوذ و دخالت افراد غیر مسئول و نبود پاسخ مناسب شهرداری به خواسته های شهر هوندان و به صرف نبودن هزینه های نامناسب بودن زمان طرح و عدم شفافیت آن نبود توجه به برنامه بلند مدت و نبود زمینه سازی برای مشارکت مردم در سرنوشت خود به عنوان مهمترین تهدید و نقاط ضعف در مدیریت شهری اسدآباد جهت رسیدن توسعه پایدار شهری شناخته شدند.

## پیشنهادات

با توجه به نتایج پژوهش جهت بردن رفت از وضع موجود می توان راهکارهای زیر ارائه کرد:

- ۱- پاسخ گو کردن مدیران شهری در مقابل مردم.
- ۲- استفاده از متخصصین شهری در امور مدیریتی.
- ۳- زمینه سازی مشارکت واقعی مردم.
- ۴- جلو گیری از دخالت افراد غیر مسئول و جناح های سیاسی در امور شهری.
- ۵- توجه به اقتصاد شهری در جهت خودکفایی مالی برای رسیدن به پایداری شهری.
- ۶- افزایش آگاهی مردم جهت مشارکت.
- ۷- واگذاری امور به بخش خصوصی.
- ۸- هماهنگی سازنده دستگاههای دولت در سطح شهر.
- ۹- توجه به برنامه های بلند مدت.
- ۱۰- از بین بردن فساد اداری و رانت در میریت شهری.
- ۱۱- هماهنگی بین زمان و هزینه طرح و شفاف بودن آن.
- ۱۲- هماهنگی بین نهاد های شهری.
- ۱۳- ایجاد مدیریت خاص جهت رسیدگی به امور حاشیه ای.

منابع

۱. برادران شرکاء، حمید، رضا، تجدید ساختار دولت و اهداف توسعه‌ای، هزاره پژوهکده مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص ملت نظام، تهران کمیته پژوهشی نگاه معاصر، ۱۳۸۶.
۲. پاداش و دیگران، مولفه‌ها و شاخص‌هایی حکمرانی شهری، جستارهای شهرسازی، شماره ۱۹۵-۱۳۸۶.
۳. پور احمدودیگران، حکمرانی (حاکمیت) خوب شهری، بررسی الگوهای موجود براساس رویکردهای نظری و تجربه کلان‌شهر تهران، در مجموع مقالات نخستین همایش علمی حکمرانی خوب شهری، جلد سوم، تهران تیسا، ۱۳۹۱.
۴. کاظمیان، غلامرضا، شورای شهری شهداری، ماهنامه پژوهشی آموزشی، اطلاع رسانی برنامه ریزی و مدیریت شهری سال دوم، شماره ۱۳۷۹-۱۳۷۹.
۵. بحرینی، سید حسن، شهرسازی و توسعه پایدار، هیافت شماره ۱۷، ۱۳۷۶.
۶. ترابی، علیرضا، مدیریت پایدار شهری در گروه حکمرانی خوب، فصلنامه شهرداری‌ها، شماره ۱۳۸۳-۱۳۸۹.
۷. حسینی سید جواد، مشارکت پایدار مردمی در نوسازی و بازسازی بافت فرسوده شهری، انتشارات سخن گستر، چاپ اول، ۱۳۸۶.
۸. راهنمایی محمد تقی، موسوی پور، مقاله بررسی ناپایداری‌های امنیتی کلان شهر تهران براساس شاخص‌های پایدار شهری، شماره ۱۳۸۵-۱۳۸۳، ۹۳-۵۷.
۹. کاظمیان، غلامرضا، درآمدی بر الگو حکمرانی شهری، فصلنامه جستارهای شهرسازی، شماره ۱۳۸۶-۱۹.
۱۰. مهدی قرخلو و دیگران مقاله شاخص‌های توسعه پایدار شهری، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره هشتم، بهار و تابستان ۸۵، ص ۳۰.
۱۱. لاله پور، منیزه حکمرانی شهری و مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه، جستارهای شهرسازی، شماره ۱۹۵-۱۳۸۶.
۱۲. میدری، احمد، تغییر در سیاست‌های بانک جهانی و پیوایش نظریه حکمرانی خوب، نشریه نامه مفید، خرد و تبریز، شماره ۱۳۸۳-۴۲.
۱۳. برک پور، ناصر، حکمرانی خوب شهری و نظام اداره شهرها در ایران، در مجموعه مقالات نخستین کنفرانس برنامه ریزی مدیریت شهری مشهد، ۱۳۸۳.
۱۴. ترابی علی رضا، مدیریت پایدار شهری در گروه حکمرانی خوب شهری، جلد سوم تهران، تیستا، ۱۳۹۱.
۱۵. شریفیان ثانی، مریم، مشارکت شهر وندی، حکمرانی شهری و مدیریت شهری، فصلنامه مدیریت شهری زمستان، شماره ۱۳۸۰.
۱۶. سعیدنیا، احمد، مدیریت شهری جلد ۱۱، تهران، سازمان شهرداری‌های کشور، ۱۳۷۹.
۱۷. شیعه، اسماعیل شهر و منطقه در ایران، چاپ سوم تهران، انتشارات علم صنعت ایران، ۱۳۸۳.
۱۸. تقواوی، علی اکبر، تاجدار، رسول، درآمدی بر حکمرانی خوب شهری در رویکرد تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۳۳-۴۵، ۱۳۸۳-۵۸.

